

Előfizetési díj.

Videk postán vagy helyben házhoz hordva	
1 évre	15 frt.
6 hóra	8 „
3 havára	4 „
1 órára helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelen: mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Bel- királyutca 28-ik szám hová a lap szemleli részét illető közlemények czimzandók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

a
„KELET”
politikai és közgazdasági napilap
875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egy évre	15 frt.
6 hóra	8 „
3 havára	4 „
Eg órára	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

megrendelések legcélszerűbben postai utvánnyal alólirt könyvkereskedésébe küldelők.

Jolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

kolozsvár, febr. 20. 1875.

3—n.) Azok, kik a folyamatban lévő miszteri és parlamenti válságot pár nap latt elintézhetőnek tartották, igen természetesen csalódtak.

Li abban, hogy ma még összeállított miszterium, sőt még kinevezett miniszterelnökünk sincs, sem valami meglepet, em valami megdöbbenőt nem látunk s né kevesebbet abban, hogy az általakulásprocessusa lassubb lépekkel halad, mint egy némely kiszámította, mert be kell inernünk, hogy mind a válságot előidéze elvi, mind a személyekre vonatkozó

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Jókai Mórhoz. *)

Születése napja 50-ik ünnepén —
... .. áldom azt az Istened,
Kezd el újra, kezd el azt az ötvenet!
Petöfi.

Hám koszorusa! mestere a szónak
Hallgsd meg te egyszer, a mit neked szólnak.
Czigánynak is kerül olyan napja egyszer,
A mior ő járja, s másnál van a hangszer.
A püök is hallgat olyan misét, a hol
Magaill a nyáj közt, a káplán meg papol;
Száll vezérség is néha trombitásra,
A ver meg harczol jó közember számba,
Öregbő dolga száll a kisbíróra;
Rectó hivatala a harangozóra.

Kemben a hangszer, — nem nevezem lantnak,
Merta mit te pengetsz, mi neve lesz annak?
(Nehé elmondani mindig a bőgőnek,
Milye hangja van az első hegedőnek?)

Jónagyar hegedős! — hol termelt a fája,
Honna vetted a hurt meg a vonót rája?
Ki táitott téged az isteni dalra?
Hogyegyszerre sírunk, nevetünk is rajta.
Hol stéd el titkát az édes beszédnek,
Melyé szerelmesid, hőseid beszélnek?
— Miden, a mi kedves, benne vagyon abba':
Ringóbölcső mellett így mesél a dajka,
Igy zsong az ifju pásztor furulyája,
Igy zidul az erdőn vihar orgonája,
Igy szog a szellő delibábos rónán,
Igy varzik végig a hatalmas orkán,
Igyenördül meg a csata-ágyu hangja,
Igy hlik a pusztán a falu harangja...
— Feámaszott hősök jönnek elő sorba,
Hiábazártak el hármas koporsóba:
Félre ut a hullám — felpattan a zára:
Köztük járnak-kelnek a költő szavára.
Leomtt paloták, eltemetett népek
Régi nyben állnak, dicsőségben élnek;
Hogy mentek harczba? — Hogyan ültek torba?
— Elmséget vérbe, bubánatot borba
Hogy temettek el? — hogyan áldozának
Fehőparipával a hadak urának?

Hoi tudsz helyről, korról oly szépen mesélni
Hogy ember inkább abban kíván élni;
Hol va ennyi szín, — hogy a szív is keresse;
Melyist kívánja, melyiket szerezse?

A „Hon”-ból.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DÍJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 3 kr.
Bőlyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakor
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler
(Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau

Nyiltéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

kérdések, sokkal kényesebb természetnek, hogy sem azoknak pár nap alatti elintézését jogosan várni lehetett volna.

Tudjuk azt is, hogy a miniszteri válságok nálunk nehezebben intézhetők el, mint olyan parlamentaris országokban, hol a pártok állása tiszták lévén, mindeneknek ugy szolván kész miniszteri lajstroma van.

Azt is tekintetbe kell venni, hogy nálunk a gyakori miniszterium és tárcza válságok következtében a kelletinél jóval több személyes rokon és ellenszenv fejlődött ki s így a miniszteri névsor összeállítása e részben is meg van nehezítve.

Hogy mennyire üzzük a személypolitikát, ki tetszik abból, hogy az „Ellenőr” még azután is fellépett Bittó miniszterelnök ellen, miután ez már határozottan nyilvánította volt, hogy semmiféle miniszteri combinatióban be nem téteti magát.

Sőt még azt is kezdetékk közelebből híresztelni, mintha Tisza Bittóval még a tractatus fonalát is megszakitotta volna.

Mi is tudjuk azt, hogy Tisza és Bittó eltérő nézetben vannak főleg a pénzügyi kérdést illetőleg. Feltéve már, de meg nem engedve, hogy a két államférfi nem volna ugyan azon cabinetbe beilleszthető, ebből még nehezen lehetne azt következtetni, hogy Tisza a tulajdon maga által is támogatott fusio eszméje feletti alkudozásokat megszakítsa.

Azt sem hisszük, hogy Tiszának valamelyik hírlapirótól kellene megtanulni, hogy a tiszta parlamentaris fogalom szerint Bittó és épen csak ő van hivatala, maga helyett utódot ajánlani az uralkodónak s miután olyan utódot kíván ajánlani, a ki ne csak ministeriumot alkotni legyen képes, hanem a házban compact és erős többséget is, igen természetesen, előbb némely kérdések felett kell tisztába jönnie Bittónak s mi perczig sem kétel-

kedünk, hogy Tisza egész készséggel fogja pártja részéről megadni a kért felvilágosításokat nemcsak az uralkodónak, hanem megbízottjának is.

Mindazon tényezőket tekintetbe véve, nem félünk ugyan attól, hogy a két nagy párt t. i. a Deákpárt és balközép közt áthidalhatlan ür tátongana s ne lenne lehetséges, hogy ezután a két párt zöme alkossa a többséget. De igen is tartunk attól, hogy a túlságosan hosszadalmas tárgyalások, a helyetti, hogy elősegitenék a kibontakozást, inkább meg fogják azt nehezíteni és pedig a következő okokból.

Minden pártárnyalatban van egy sereg ministerségre vágyakozó, mindenesetre több, mint a mennyi tárcza, ezek nem óhajtják egy erős párt alakulását, mert ez által messzebb esnek céljoktól. Ennél fogva nehezen hisszük, hogy az apróbb árnyalatok jobbról és balról a fusiot előmozdítani kívánának.

Tartunk tőle, hogy a Deákpárt némely apróbb árnyalatait nehéz lesz a párt szabadelvű részének törekvéseivel teljesen megbarátkoztatni. Azonban ez nem volna nagy akadály, mert az ily árnyalatok kevés tagból állanak.

Nagyobb akadály mutatkozik a balközép részéről, mert itt-ott már is lehet olvasni olyan nyilatkozatokat, mintha Tisza a közjogi kérdésekkel szemben nem állna azon alapokon, mint pártja. Főleg pedig annak igen gyakori emlegetése, hogy a balközép semmit elveiből fel nem ad s bele nem olvad a Deákpártba, arra látszik mutatni, mintha a balközépben sokan nem óhajtanák a fusio létrejöttét.

Ily állásában a dolgoknak igen sok függ attól, ha vajjon Tisza az ilyenek pressiojával szemben képes-e önállóságát megtartani, vagy azok sodorják magukkal.

ban monda az ott szétszóró kunyhócsoportok között, melyek még félra járásnyira emelkedtek vendéglőnk felett, két utazót láttam a hegyen felfelé közelíteni, egyik gyalog jött, másikat hordszékben hozták. A gyalogos igen választékos külsőjű angolnak nézett ki, kit kellemes arczáról, jól ápolt alakjáról ítélve, alig ötven évesnek lehete tartanom, de kinek kevéssé hajlékony lábai s tiszta ősz haja batvanra is mutattak. A másik egyén, kit két erőteljes hegylakos vitt hordszékben, mintegy huszonnégy éves, nagyon szép, fiatal hölgy volt, kissé halvány arczszínnel, bágyadt kinézéssel, rendkívül izletes öltözkében. Vezető nem volt velők; erre a Bergonz hegyecsop megmászásánál nincs szükség, mert ott könnyen haladhatni előre, utja egyenes irányban viszen. Látásból már ismertem, csaknem valamennyi betegét s ott időző turistáit a fürdőhelyiségnek. De ezek merőben ismeretlenek voltak előttem. Alkalmasint csak azelőtti este, vagy tán épen most érkezhettek.

Egyik kunyhó előtt megállapodtak s a pásztor sietett tejjel megkínálni őket. A fiatal nő visszautasítá ajánlatát, azt mondván, hogy reggelizett már Bielsáéknál, azaz annál, ki bérbe tartotta vendéglőnket. A választékos kinézésű ur angol nyelven mondott valamit a hölgynek. Ez ugy látszik, hogy nem angol születésű, mert ismételteti magának a mondotatt s még sem látszék kisérője szavait érteni. Ekkor ez franciaia nyelven szólt hozzá, melyet hasonlóan folyékonyan beszélt.

— Hadd igyanak valamit e jó emberek — szólt — s pihenjék ki kissé magukat.

Ezután a juhászhoz fordulva — kérdé — ha van-e bora eladó. Ez tartott ugyan házánál mindig néhány palaczkkal, de csak egy titkon rejtgetve, mivel szerződése volt a vendéglőssel, hogy csak tejet szabad árulnia. Észrevettem, hogy jelenlétéem miatt nem mer szólani, ámbár nekem semmi közöm nem volt a dolghoz. Hogy kimentsem őt e zavarából, pár lépésre távoztam tőlük s kezdtem lefelé haladni az ösvényen.

Néhány percz mulva azonban ismét visszatértem; nem állt ugyan szándékomban kimenyni a hegyecsüsig, hol már minden utolsó kavics darabot ugy is jól ismertem, de vagy tán még egyszer viszontlátni a fiatal hölgy kedves halvány arczát.

Pedig meglehetősen eltompult, érzéketlen voltam már, mind a legcsinosabb, mind a rutnői arczok aránt, kikkel mint utazókkal talál-

Nincs miért féltsek sem a pártok, sem az egyes képviselők elveiket, azokat senki sem bántja s a kik a fusiot óhajtják, legfennebb is azért óhajtják, hogy egy tisztázott eszmék alapján alkotott többség álljon előre hazánk regeneratiójának.

— A válság. A lapunkban is többször említett pártközi tanácskozás megkezdése előtt Tisza Kálmán társai nevében is megjegyzé, hogy ő ugyan a miniszterelnök meghívásának eleget tett, de kijelenti, hogy itt formális tanácskozásba nem bocsátkozhatik. Ő és társai erre a párttól meghívást nem kérték, de nem is kaptak. Erre a jelenvolt miniszterelnök Bittó kijelenté, hogy ugy mint már előlegesen sem volt célja ezen értekezlet összehívásának a formális tanácskozás, ugy most sem az. — Célja egyedül az, hogy köicsönös eszmecsere folytán kiderüljön a két párt között még létező differentiák kiegyenlíthetéseinek lehetősége. Ezután megindult az eszmecsere s mindkét részről folyt. Első sorban a belügyek körüli nézetek fejtettek ki általánosságban s itt a két párt között eltérés nem mutatkozott. Utána következett a pénzügyi helyzet megbeszélése. Erre nézve a leglényegesebb eltérés a fedezet, de különösen a 4%-os általános jövedelmi adó kérdésére nézve mutatkozott. E kérdés azonban függöbben maradt azon általános nézet emelkedvén érvényre, hogy e kérdés elintézésé az ő felsége által kinevezendő ministerelnök dolga leend. Az ülés végén ismét megjelent Bittó ministerelnök, ki a tanácskozásban részt nem vett, s jelenté, hogy a tanácskozásról ő felségének jelentést teend s hogy azon reménye van, hogy ő felsége vasárnap a fővárosba fog érkezni.

A „Reform” szerint csaknem átalános a megjegyződés, hogy a pártgyesülés nem talál többé komolyabb akadályra, s hogy a fedezet kérdése iránti differenciák a két eltérő álláspont hiveinek kölcsönös közeledésével el lesznek

koztam. Elég hosszas időn áll voltam vendéglői segéd arra, hogy valamennyi ily átröppendő madárkát, számomra elérhetlen vadkint tekintsék; csak hogy mivel az ember azon korban, melyben én akkor valék, érdekel szemléli, e kisebb-nagyobb mértékben, bukott anyagokat, vagy választékos egységeket, vizsgálódásaim nyomán azon eredményre jutottam, hogy képes valék meglehetősen finom megkülönböztetéseket tenni közöttök.

Nagyon hamar felismertem s meg tudtam különböztetni pl. a valódi törvényes házastársakat, az ideiglenes kéjtunást tevő pártól; egy magasrangu széleslyes angol nőt, valamely kényeskedő kalandornőtől, vagy egy finom módon pajzánkodó szeles párisi nőt, ki azért a valódi művelt világhoz tartozik, egytán jobb izléssel öltözködő s illedelmesebb modort neglyező könnyelmű kaczerőtől. Atyám, ki ezeket mindig összetévesztette s anyám, ki épen semmit sem értett ilyenmő dolgokhoz, bámulták éles látásomat, midőn képes valék nekik első tekintetre megmondani, hogy mily különlegességu. vagy fajtájú egyénnel volt dolguk.

Visszatértem tehát s figyelemmel kísértem ar utasnót, igen bámulva a felett, hogy sehoggy sem tudom magamban meghatározni, társadalombeli valódi állását. Öltözéke kifogástalan volt, párosulva benne franciaia izlés angol kényelem szeretettel. Azt láttam, hogy franciaia születésű, s hogy ez, angolhoz tartozik, de leánya még sem lehetett, legkevéssé sem hasonlított hozzá, s ennek anyanyelvét is csak hibásan, akadozva beszélt. A külszin után ítélve, épp ugy lehetett neje, mint kedvese, de ez utolsó eset állt, akkor a legvalogatottabbak egyike lehetett, mert gondos szeretettel ügyvelt minden léptébre kezét nyújtá neki, ha át kelle lépni egy kövön vagy göröncsön, s ha utjában letört galylyat vagy más nemű akadályt pillantott meg azonnal lehajolt azt elhárítani előtte ámbár teste nem volt már nagyon könnyed, hajlékony.

Elbámultam, hogy még mindig ott találom őket a juhász-kunyhó előtt alá s fel járkálva, mintha valamire várnának. A juhászhalakán elmondá, nekem, hogy a hordszék vívók egyike hirtelen rosszul lett, s kért lépnek be vele a juhokolba, hogy nézzem meg a beteget, ki egy ’zsúp szalmán fekszik, s nagy görcs rohamokban szenved.

Bélpöve hozzá, a szegény ördög nagyon kért, hogy ne szóljak semmit bajoról az uraságnak.

enyésztethetők. Ellenzéki részről, mint ugyan-csak a „Reform” hallja, azt a koncezzsiót is követelték, hogy a választó-törvény ama pontja, mely az előző évi adó megfizetésétől teszi függővé a választójog gyakorolhatását, megváltoztattassék; de az argumentumok folytán, melyek a választók már befejezett összeírásának egy ily változtatás folytán elkerülhetlen megsemmisítése ellen fölhozattak, e kíváncsom alkalmasint el-ejtettnek tekinthető.

Elvi különbségek állítólag nem emelnek a pártok közé válaszfalat, s a pénzügyi nézetbeli különbség kiegyeztetése is nagyon meg van könnyítve az által, hogy már az idei budgetbe fölvehető fedezetként a négy millió, mely a keleti vasut másod-prioritásainak elhelyezése folytán az államnak a nyújtott előlegekért viszatérítették. A helyzetnek ily felfogása alapján politikai körinkben valószínűnek tartják; hogy ő felsége két-három nap alatt kijelölendi a férfit, ki az új kabinet átalakítását, és egyszersmind a pártok egyesülésének tényleges realizálását keresztülviendő lesz. A „Közérdek” szerint a válság utolsó stádiuma következik, ennek legfontosabb előjele a 19-én tartott minisztertanács. Ebben a lelépő miniszterium elintézte a még hátralevő folyó ügyeket s ugy látszik, minden rendben van arra nézve, hogy a miniszterek az ügyek vezetését utódaiknak minden perczben átadhassák. Ghyeczy pénzügyminiszter a válság kitörése óta tartózkodott elvi jelentőségű ügyek elintézésétől s kizárólag az administrativ természetű folyó ügyek elintézésére szorítkozott.

A minisztertanács után Bittó látogatást tett Deák Ferencznél, hogy a párt ősz vezéré, mint ez eddig is rendesen történt, a helyzetről informálja.

Ghyeczy Kálmán

pénzügyminiszter beszéde a képviselőház f. hó 9-én tartott ülésén.

(Folytatás.)

Ha uj kölcsönt veszünk föl, akkor kérdés, hogy micsoda feltételek alatt kapjuk és általa-

— Elmulik nem sokára — szólt — csak öt percznyi nyugalomra van még szükségem, s jobban leszek.

En ismertem ez embert, tudtam már, hogy szoktak neki ily görcsös rohamai lenni, valamint azt is, hogy az nem mulik el oly gyorsan. Határozottan megtöltöttem, hogy most egyhamar ismét utra keljen. Valami csendesítőt adtam neki, mely velem volt, kis utitáskámban, s társának azt tanácsoltam, menjen vissza a vendéglőbe, ott tán fog találni egy másik hordárt: én pedig magamra vállaltam, jelentést tenni az utasoknak a bajról, mely késlelteti őket utjuk tovább folytatásában.

— Nem nagy baj! — szólt a fiatal hölgy, akkor gyalog megyünk mindketten. Nemde gyalog is nagyon könnyen fel lehet menni a hegyre?

— Nagyon könnyen, viszonzám neki.
— Nem, nem édesem, három órai ut igen sok volna ezt teljességgel meg nem fogom engedni.

— S kellene arra három órai gyaloglás? kérdé, felém fordulva a hölgy.

— Ide nincs messzebb, másfél órányival a tető.

— Nos barátom, ismételve ezt férjem-nek! is.

Az angolra pillantottam, arczának egy izma sem változott e szók hallatára.

— Eanél egy sokkal egyszerűbb, s természetesebb eszmém van nekem — szólt hozzám, ez abból áll, hogy ön azon emberrel, ki nem beteg, vinni fogja tovább, az asszonyiség székeit, s mivel én e szoknál elmosolyogtam, így folytatá:

— Megfizetem a mit kívánni fog fárad-ságáért.

Tökéletesen ugy valék öltözve, mint a közönséges hegyi lakók, mikor ide megérkeztem mindig felvettem ez öltözeteket; az öreg juhász, ki gyermek koromtól fogva ismert, tegezett; a családás tehát egészen természetes volt.

Nem is neheztem érte, de visszautasítottam az ajánlatot, mondtam, hogy csak az lehet itt hordár, ki erre szabadalmat, nyert s hogy nekem nincs ily jelvényem.

— Azon esetben várni fogunk — szólt az angol.

— Nem, ne várjunk — szólt neje; ezen hordár menjen s keressen társat magának, s majd a hegyen utól érnek bennünket.

(Folyt. köv.)

ban kapunk-e? Én nem hiszem, hogy kedvező feltételek alatt köthetnénk kölcsönt. — Sőt azt hiszem, hogy ha a pénzügyminiszter a világ piacára lép kölcsönkötése végett, most, mielőtt államháztartásunk rendezve van, aligha azon kisbírtokosok sorsára nem jut, a kik által fizetendő nagy kamatok miatt itt annyi méltó panaszt hallottunk. Itt is két időszak különböztetendő meg; államháztartásunk egyensúlyának helyreállítása előtt vagy legalább biztos kilátásba helyezése nélkül, sőt el merem mondani, annak rendezése előtt új kölcsönhöz fordulni főlyó kiadásaink fedezése végett, azt hiszem, állami hitelünknek megrontása lenne. Nekünk pedig hitelünkre nagy szükségünk van. Ha bekövetkezik az az idő, hogy meggyőzzük a világot arról, hogy saját erőnkkel, közadónk megajánlásával készek vagyunk az állami lét feltételeit teljesíteni, állami kiadásainkat saját tehetségeinkből fedezni, teljesíteni minden felvállalt kötelezettséget pontosan, akkor nem esem kétségbe, nem kételkedem, hogy ha még akkor is szükségünk lesz hitelre, biztos folyamodhatunk azokhoz, kik azt tőlünk megtagadni nem fogják. Tiszta Kálmán képviselő ur teljes beszédét utolsó helyen említem meg azért, mert egyáltalában nincs szándékom polemizálni vele azokra nézve, a melyek beszédében foglaltattak. Ámbár egyre-másra (Halljuk!) ezen beszédnek pénzügyi oldalaira nézve volna észrevételem. De ámbár több nap előtt mondotta el beszédét, én azon beszéd hatása alatt állok most is. Én azon beszédet igen nagy jelentőségű, örvendetes ténynek tartom, mely kilátást nyújt közügyeink vezényletének jobbrafordulására. (Helyeslés.) Azért üdvözlöm őt e téren. Lehetetlen azonban ez alkalommal is sajnálatomot ki nem jelentenem az iránt, hogy az államköltségvetés hiánya fedezésének módja iránt annak lényeges véleménykülönbség, mely e tekintetben régóta létezik, most is folytonosan fennáll.

Most engedje meg a t. ház, hogy miután becses türelmét már oly hosszú ideig farsztottam, (Halljuk! Halljuk!) de ennyi megtámadás ellen, védelemre azt hiszem kötelességem volt felszólalni — néhány szót magamról is mondhassek. (Halljuk! Halljuk!) Régibb időkre nem fogok visszatérteni. De azon váddal szemben, mely itt e házban ellenem vita alatt emeltetett, nyílt homlokkal mondom ki, hogy nem törekedtem e helyre, a melyen állok, soha, nem is vágytam arra. (Zajos felkiáltások; Ugy van!) Nem is mondtam soha senkinek, hogy én vagyok azon ember, a ki Magyarország zilált pénzügyeit helyre tudja állítani. Azok, kik közelebb állanak hozzám, tudják, hogy újabb időben más programom e tekintetben, mint a melyet most e beszédem fonalala alatt emeltem, nem is volt. (Igaz!) Ha valaki csalódott bennem, és azt bevallja, csak saját itélő tehetségének gyengeségéről tesz bizonyosságot, mert óriást látott egy egyszerű, gyarló emberben.

Azok, kik figyelmükre méltatták azt, a mit a múlt években tettem, talán emlékezni fognak arra, hogy a múlt országgyűlés végével is már végkép vissza akartam vonulni, a nyilvános élet teréről. Komolyan és őszintén akartam visszavonulni, mert egyrészt a nyugalom koromat megilleti, másrészt pedig előre láttam, hogy a válság előbb-utóbb be fog következni, és nem akartam tanulja lenni azon szomorú látvány, melynek tanui voltunk a közelebbi időkben és melynek tanui vagyunk némileg most is.

De, hogy egészen őszinte legyek, (Halljuk!) tartottam attól, hogy ha itt leszek, akkor fogok a haza szolgálatára felhívattatni, midőn e felhívást sem vissza nem utasíthatom, sem a reám bízandó feladat megoldásának megfelelni képes nem leszek. A sors úgy akarta, hogy a múlt évi miniszteri krízis alatt itt voltam, a koalíció hosszú vajadás után nem sikerülvén, Miután a ministerium azért, mert nálam hivatottabbak vonakodtak a pénzügyi tárczát elvállalni, nem alakulhatott meg, én hivattam fel. Én méltányoltam akkor és méltánylom most is, hogy fiatal erők, kiknek jövőjük van, és férfiak, kiknek egészségét óvni kell, férfiak, kiknek családjukat tekinteni kell, nem akartak elfogadni egy oly állást, melyhez a bukás valószínűsége sokkal közelebb állott, mint a menekvés lehetősége. (Mozgás és helyeslés.)

Én ismertem tehetségem gyengeségét akkor is, ismertem az állás nehézségeit, tudtam, hogy e nehézségek kétszeresen fognak visszahatni reám, kinek pártállásom megváltoztatása miatt is igen keserű szemrehányások tétethetnek, sőt lehetők tartottam, hogy megtörténhetik az is, a mitől leginkább félttem, hogy midőn államháztartásunkban a hibás gazdálkodást folyvást elengetem, mégis én lehetek az, a kinek czége, kinek pénzügyi kormányzata alatt Magyarország kénytelen lesz fizetési kötelezettségét kimondania, és ez által semmivé lesz egy hosszú nyilvános pályán szerzett politikai reputáció; de tudtam azt is, hogy azon indítványok következtében, a melyeknek elkerülhetetlenségéről már akkor is meg voltam győződve, a baráti és rokonszenv helyett, melyet több oldalról érdemem fölött tapasztaltam, hidegség és harag, népszerűség helyett közgyűlölet lehet osztályrészem (Mozgás.)

Meggondoltam azonban másrésről azt, hogy magam állok a világon, nincs senkim, kiért rettegmem kelljen, koros ember vagyok. Jövőre nem számítok. (Mozgás.) Azt gondoltam, ha valakinek lehetséges, nekem lehetséges, és ha lehetséges, kötelességem elvállalni azon állást, a melyről szó van, bármely veszéllyel legyen is összekötve s a ministeriumba beléptem. A ministerium, midőn létesült, tudta, hogy ziláltak pénzügyeink, de azt nem tudta, és nem tudhatta, hogy a ministerium fönnállása ötödik hetében azon esemény előtt áll, hogy a más-képen segíteni nem tud, be kell szüntetnie az állam kötelezettségeinek teljesítését, az államkiadások fedezését, és kénytelen lesz az államfizetési kötelezettségét kimondani. Első feladatunknak tartottam tehát ez esetűséget mindenek előtt minden áron eltávolítani, azután módról gondoskodni arra nézve, hogy az esetűség egyhamar legalább ne ismétlődhessek és módja legyen az országnak arra, hogy pénzügyi végleges rendezéséről behatóan határozhasson és intézkedhessen.

Sok nehézség és nagy személyes felelősségek elvállalása mellett teljesítenem sikerült e feladatot.

Megszereztem önknek az időt, a mely alatt és most is már elég hosszasan tanakodhatunk államháztartásunk rendezésének eszközeiről és módokról, azért én azt hiszem, hogy talán még sem áll egész kiterjedésében az, a mit Tiszta Kálmán képviselő ur mondott, hogy működésem egyáltalán sikertelen volt.

Én köszönöm Tiszta Kálmán t. barátomnak, hogy midőn eljárásom felett pálcát tört oly kiméletesen nyilatkozott t. irányomban. És alkalmat veszek ebből arra, hogy a t. házat kérem, hogy ne Magyarország félre azt, hogy nem felelek azon személyes bántalmakra, a melyek ugy ezen vita folyama alatt, mint korábban is ellenem irányoztattak. Mondtam már, hogy készen kellet arra lennem, hogy keserű szemrehányásokkal fogok találkozni azok részéről, kik saját véleményüket, a pártédeket és az abban összpontosodó saját érdeküket a haza érdeke fölé helyezik s a kik midőn érveikkel felelni nem tudnak, a személyt támadják meg.

(Vége köv.)

Magyar lapok szemléje.

A „Nemzeti Hírlap“ szerint a válság tizedik napján összeült elvégre a „nyolczok tanácsa“, mint a Deák körben a Szilávnál tartott értekezletfőlélt elneveztek. Ez értekezletnek célja — azt hiszi — több pusztá eszmecserenél a két párt közti egyesülés lehetőségének constatálása felett, de viszont kevesebb egy nagyobb szabásu program kidolgozásánál. Ha ez értekezlet a két párt közti egyesülés lehetőségének constatálása végett tartatott volna, akkor alig lehetne czélt elérni, az eredmények a pártok élé terjesztése nélkül.

A „Pesti N.“ hiszi, hogy az ellentétek kiegyenlíthetők lesznek. A kik Szilávnál az értekezletben részt vettek, azon meggyőződésben fejezték be az eszmecsérét, hogy az ellentétek kiegyenlíthetők, de a kiegyenlítés csak parlamenti formák között az új cabinetelnök közbenjöttével történhetik meg a pártok és azok vezetőférfiai között. Ha pedig az ellentétek végre is kiegyenlíthetők nem lesznek; akkor két alternatíva áll előtte. Az egyik: megszüntetni a nagy pártok közti viszályt s megteremtetni azon kormánypártot, mely nemcsak a nemzet vezérégyéniségeit, de a nemzeti elemek túlnyomó nagy részét is egyesíti magában, de ennek fejében a pénzügyi rendezkedés nehéz munkáját egy évvel elhalasztani; vagy pedig a mostani cabinet pénzügyi politikájának megvalósítására kísérletet tenni a balközép ellenére a Deákpárttal, s esetleg a pénzügyi kibontakozásra biztos alapot teremteni, de másrésről azon nagy politikai szakadást, mely a nemzetet két szemvedélyes táborra különíté, továbbra is fenntartani. A legrosszabb eset a két alternatíva egyikének vagy másikának bekövetkezése.

A „M. Újság“ azon véleményben van, hogy a ki egyszer a lejtőre rálepett, ezer eset közül lehet egy, hogy képes visszatartani magát, rendesen hanyat-homlok bukik azon. Ily lejtőre lépett szerinte a balközép; ma constatálja, hogy folytatja is azon utját. Bánja is ő már, mit s hogyan kívánnak tőle. Foltja lesz a clique uralomnak; nem is lehet más azon conferentia után, melyet a clique matadorjaival bizalmas ülkezekéséknél tartott meg. De hátha felbred még a balközép-párt önbecszerzete, s elfordul vezérei botrányos eljárásától. Ezt várja és reméli. Lehetlennek tartja, hogy végkép lesülyedt volna e történeti párt önérezteté.

A „Jelenkor“ biztosra veszi, hogy Tiszta kormányba lépésének utjai tisztázva vannak. A király jöhet Budapestre, hogy a Deák-párt zöméből megbízson valakit az új kabinet megalkotásával, melynek tagjai lesznek a balközépből Tiszta Kálmán mint belügy, Simonyi Lajos mint kereskedelmi, Várady Gábor mint igazságügyi miniszter. A „Jelenkor“ azt várta Tiszától, hogy br. Sennyey és gr. Lónyay szövetsége által fogja megteremtetni az új többséget, s ezen többségből fog alakulni az új

kormány. Nem úgy történt. Azt hiszi, hogy ha Tiszta a haza érdekében változtatta meg pártállását, nem tesz jól, ha személyes kérdésekben méltánytalan. A mi pedig a Deákpárt zömét illeti, ha már az marad tovább is a hatalomnak Tiszával megosztott birtokában, bizonyos lehet benne, hogy csak mérgesíteni fogja a Lónyay és Sennyey háttérbe szorításával, hogy is megingatott helyzetet, ha olyan miniszterelnököt fogad el, kinek személye nyílt kihívás a Deákpártnak mellőzött árnyalataival szemben.

Román lapok szemléje.

A „Federatiunea“ utóbbi számában Liszai dr. Balasiu Demeter, Diaconu A. és Orescu G. aláírásával Grázból keltezve egy felhívás jelent meg az osztrák-magyarországi román tanuló ifjúsághoz, melynek czélja a csernovitzi egyetemet román egyetemmé átalakítani.

Bevezetésül elmondják, hogy az európai népek közül kevés küzdött meg annyi veszéllyel, mint a román. A román történelmének lapjai könnyelés vérről vannak írva s csodálkoznak, hogy létezhetik ma is a 10 milliónyi román nép. A másfél ezer év lefolyta alatt a barbar népek meg akarták semmisíteni, a Hunok, Gepidák, Avarok, Magyarok, Bolgárok, Góthok, Osmanok, mindennek dacára a Románok nem veszték el, mert elenyészhetlenek, mint annyok az örök Roma! A románok — mint hiszik — létezni fognak, ha jövőre is megőrzik nyelvüket és nemzetiségüket. Ellenségeik nem akarják most őket fegyverrel kiirtani, hanem ravasz eszközökkel nyulnak: germanizálnak, magyarosítanak stb. csak hogy a románépet mint nemzetet megsemmisítsék. Bukovina fővárosának — mint értesültek — egy kizárólag német egyetem lesz, melynek teendője germanizálni.

A románok érdekei legkevésbé se vétettek figyelembe, mert Osztrák-Magyarországban levő 2 és fél millió románnak egyetlen egy felső iskolája sincsen mai napig, jóllehet Bukovinát is nagyobb résznél románok és rutének lakják.

A bukovinai egyetemnek szeritők más czélja nem lehet mint germanizálni Bukovinát s a szomszéd országokat s elősegíteni azt, hogy legyen egy „Deutschland bis zum schwarzen Meer“ s ezáltal elősegíteni a románnépek mint nemzetnek megsemmisítését.

A gráci románok gyűlést tartva egyhangulag elhatározták, hogy:

1) minden lehető elkövetésenek, miszerint a csernovitzi egyetemen a román tanulókra nézve a tanyelv román legyen;

2) ez ügyben folyamodjanak az osztrák képviselőházhoz, Bendella metropolitához s esetleg a felségéhez.

E két pont alatt hozott határozat keresztülvitelére a fennemlített 3 tagból álló bizottság bízott meg.

Ezért e három férfi felhívja az illetékes egyéneket, hogy ennek kivételben segédkezzenek, mert most van a legjobb alkalom egy egyetemet nyerve. Különösen felhívja a bécsi, csernovitzi, budapesti, kolozsvári stb. román fiatalokat, hogy ragadják meg ez alkalmat s ez ügyben illetékes helyen kérelmezzenek. A bécsi collegátát pedig arra szólítja fel, hogy keblökben egy központi bizottság alakításának, melynek teendője lenne, a különböző helyekről beérkező folyamodványokat átvenni s egy román képviselőt megnyerni, e folyamodványoknak a képviselőház elébe leendő terjesztésére.

Az árvaházi közvacsora.

(Febr. 20-dikán)

Az árvaház javára szombaton rendezett társas vacsora fényes bizonyítéka volt azon régi igazságnak, hogy a nemesszívű nők a jóteknony czélra legbátrababban működhetnek közre; hogy ha ők állanak az őket e téren méltán megillető példakadás terére, az ügyi adala kétségtelen. S pedig most azt tevék, előítélettel, szokással és kritizálással szembe nézve meghozták az áldozatot a jóteknony czél érdekében, vállalkoztak azon szerepre, mely ugyancsak dícséretre méltó, de a mely mégis kisvárosi szokásainkat tekintve, némi önmegtartóztatásba kerül. Pedig, mi tures tagadás, elején mintha setét felhők tornyosultak volna a láthatáron; többen, kik a szolgálattételre vállalkoztak, kicsinykedő ürügyek alatt visszavonultak s csak az árvaház fáradhatatlan buzgalma elnökének, br. Bornemisza Ignácának kitartása, nemes áldozatkészsége birta a már-már szétzüllött elemeket összetartani, az elpártoltakat kipótolni s végre is oly diszes egy koszoru állott a közönség rendelkezésére, melyből egy látszott senki sem hiányzott, a ki a szép czél elérésére segédkezet nyújthatott.

S minő kecs és báj a szolgálattelvők s diszes seregén! Nem külső mesteressége fény, hanem az egyszerűség varázsa által. A felszolgálók vörös-fehér, a pénzesedők kék-fehér sá-

volys elassai bokor-ugríkban, kis fehér moule-fejűtőcskékben és előkötőcskékkel egész kis angyal-seregnek tűntek föl. S az ember valóban kegyképen vehette, hogy filléreit — az árvák javára — ily kezecskébe tehetle le. Nem erőszak, nem kényszer, hanem az önkénytelenül ható varázs volt itt a vonzó erő, mely a gazdagnak arányát, a szegénynek krajczárját oly mérvben esalta ki, hogy a végeredmény 1460 frt 71 kr, 14 drb arany és 60 franc lehetett s valóban, ha visszagondolunk e sürgő-forgó seregbe, a Hébé mosolygó karára, egy cseppet sem tudunk csodálkozni rajta, hogy még ily krachos időben is ily összeg gyűlt össze egy est bevételekép.

De hogyan is ne, midőn a felszolgáló pinczérnök ily névsorát közölhetjük: Adler Eszter, Beddy Anna, Biró Ágnes, Böhm Jenke, Korbuly Ida, Korbuly Ilona, Korbuly Clementine, br. Huszár Ádámné, Defsichné, Descovichné, gr. Haller Fanny, gr. Karacsay Clemence, Barcsai Malvin, Barcsai Tima, gr. Wass Ida, gr. Wass Tóni, Frits Lotti, Bodola Ida, Winkler Teréz, Gajzágó Istvánné, Gajzágó Kata, Gálffy Róza, Jakab Juliska, K. Pap Miklósné, Bogdán Istvánné, Bréver Rézi, Bréver Ida, Kónya Rudolfné, Kónya Mari, Márai Etelka, Donogány Gergelyné, Benedikty Lajosné, Nik Ferenczné, Szász Bertha, Váradi Teréz, Váradi Kata, BIASINI Sándorné, dr. Weisz Józsefné, Szombathelyi Irma, Szabó Gizella, Kele Berta, Paizs Netti, Voith Gergelyné, Gergely Teréz, Gergely Róza, Rignát Róza, Nagy Ida, Schaur Vilma, Weiss Netti, Turner Ágnes, Jakab Bertha, dr. Perlne, míg a legnagyobb részt ajándékból gyűlt ételek, csemegék és italok kiszolgáltatásában a következő hölgyek vettek részt: gr. Kornis Bertha, Kovács Antalné, Pataki Istvánné, Korbuly Bogdánné, Hancz Györgyné, Engel Józsefné, Sárosi Elekné, Fischer Lajosné, Kócsi Károlyné, Nagy Lajosné.

A pénztárnál ott láttuk b. Kemény Istvánnét és Klein Frigyesnét, a jegyszedsénnél pedig Wass Julia szerepelt.

Vacsora után éjféltájban az ifjúságon volt a sor viszonzni azt a megható figyelmet, melyet irányukban a bájos pinczérnök szolgálatkészségük által tanusítottak s az ifjúság tánczra kerekedvén, nem is volt háládatlan s jó kedv és fesztelen hangulat mellett a hosszú uszályok által nem akadályozva valódi élvezettel tánczolt és meggyőződött arról, hogy a nő egyszerűsége által a leghódítóbb és hogy lehetne csak akarni kellene Kolozsvárt is, egyszerűen megjelenni és jól mulatni s nem egy családdal tette azon megjegyzést, ha creton ruhában más bálokban is meg lehetne jelenni (s miért ne lehetne) bizony akkor nemcsak egy bálba hozná el leányát. (Valjon nem lenne-e az uszálynál jobb egyszerűen többször megjelenni és mindig jól mulatni?) Az est sikeréért s a jóteknony czélra begyűlt nagy jövedelemért, a tanusított áldozattal fogadják a rendezők — első sorban a báró elnök — és a bájos pinczérnök őszinte elismerésünket s jutalmukat azon öntudatban, hogy a közügyért újlag ily lényes eredménnyel fáradoztak.

A „Kolozsvári dalkör“ új alapszabály tervezete.

I. Fejezet

A dalkör czélja.

1. §. A kolozsvári dalkör czélja: a hazai és külföldi jelesebb műnépek betanulásával s előadásával a közönséget az ének művészet, szíves és erkölcs nemcsitő hatása által a művelvezetek iránt fogékonyabbá tenni.

II. Fejezet

A dalkör neve.

2. §. A dalkör neve: „Kolozsvári dalkör“

III. Fejezet

A dalkör működése.

3. §. A dalkör működési köre a következő:

- a.) elméleti és gyakorlati oktatás az éneklésben;
- b.) dalestélyek, hangversenyek, és dalírándulásnak rendezése;
- c.) szerepelni mind azon kivételesebb és kiválóbb alkalmakkor, valahányszor azt az egész dalárdát képviselő választmány szükségesnek látja, megjegyzendő, hogy minden ily alkalommal előbb a működő tagok meghallgatandók lesznek.

4. §. Az egyletbe ujonnan belépő működő tagok, kik még nem bírnak annyi képzettséggel, hogy a dalkör nyilvános előadásban működjenek, addig azok a dalkör előkészítő osztályába vétetnek fel.

5. §. Az ének gyakorlatok hetenkint kétszer, a karnagy és a működő tagok által közösen megállapított napokon tartatnak.

6. §. A dalkör pártoló tagjai részére köteles évenként négy rendes dalestélyi rendezni, melyeknek idejét és helyét a választmány határozza meg.

7. §. Ezenkívül az egylet rendezhet rendkívüli dalestélyeket, dalírándulásokat és hangversenyeket, valahányszor azt a helyi körülmények kívánatos és lehetségessé teszik.

8. §. A 6. és 7. §-ban említett előadá-

sokan előadhatnak: karénekek, magdala hangszere zene, vig vagy komolynevelő és szavalatok.

9. §. Az egyleti működő tagok a választmány beleegyezésével, minde művészek tér nyitattik a 6 és 7 §-b említett előadásokon művészetének kellő értékesítésére.

10. §. A dalkör mint testület semmine, mű politikai tüntetésben részt nem vehet. (Folyt. köv.)

Hibás szók és szólások kijavítása. (A „Magyar Nyelvőr“ legújabb számából.)

Több oldalról jött abbeli kérdések, re, minő ok alapján van ez vagy az a hibásak közé sorozva, hogy valamely szó helyes vagy helytelen voltáról mindenki ere is némileg tájékozassa magát, kötelességünk tartjuk ez alkalommal olvasóinkkal a nyelv-tudományunk ide vágó megállapításait megismertetni.

Átalában véve hibás minden olyan szó, melynek szava, a melynek megváltozása akár alak tekintetében egészére vagy csak egyik tagjára nézve is magából a nyelvből világosan nem igazolható.

A nyelvtudomány itélőszéke csak oly ujonnan alkotott szó jogosultságát ismeri el, a melyben nemcsak hogy az alapszónak jelentése tisztá, átlátszó, nemcsak hogy a képzőnek értelem módosító ereje érezhető, hanem megkívánja még, hogy ez utóbbit sakis azon működés végzésére alkalmazzuk, a melyet a nyelvszellem eleje szabott s ezt a határozódékosan ezzel és soha át ne lépjük.

A megjavításra kitűzött szók sorából következnek.

5. Szivély, szivélyes.

Első hibája, hogy szükségtelen szó; második pedig, hogy képzője (ély) alkalmatlan a működés végzésére, a melyre alkalmazva van. sziv névszó helyessége ugyan felülül minden kétségen az „ály, ély“ képzőt is még némileg érezhetőv teszik a kifogástalan oszt-ály, as-ály, vesz-ély, szab-ály, szeg-ély akad-ály; fi-ál, hal-ál, köt-él; de a mint e példák fértéketlenül tanusodnak, az ály. ély (ál, é de-verbális képző, azaz az idézett nevek igéből vannak alkotva; a sziv ellenben kétségtelen főnév. Hogy a legtöbb képző csakis bizonyos szigoruan megszabott körben gyakorolja fogalommodosító erejét, annak elég lesz csupán nyelvünkben néhány bizonyítékát fölemliteni. Az ás, és egyike legszaporább képzőinknek nincs egyetlen egy ige sem, a melyből vele felelt ne képezhetnének; s mind annak ellenére szesz szokásainkban nem találunk oly évszót, a melyhez az ás és vagy at, et hozzűgédne, ha csak a nyelvújításnak felül-éle alkotásait számba nem vesszük. Hasonló tömészetű a mány vány is. Az it csak bizonyos meghatározott jellemű igében, s a melléveken veszi fogatanba jelentés-módosító ejét; imonjuk pl. bátor-it, kemény-it, de má nem sok-it, hanem sokas it, nem sár-it, nem sáros it.

A névtőkből képezett ály, ély végzősok tehát nem fogadhatók el helyes alkotásnak.

A szivély, szivélyes szokat a néme, gemüth, gemüthlich“ alkotattatta meg neolozsá inkkal; e jelentésért azonban a kedély szót elragadta tőle, s ma már inkább csak a nerzállicheit, gefälligkeit“ értelmet tulajdonítják neki. De sem az egyik, sem a másik jelentésben nem volt szükségünk rá. Nyelvünk, mint a németen kívül más nyelvek is, a gemüth-öt m más szókmal fejezi ki. E szók a lélek, kebe-sziv, vagy pedig kedv, indulat. Példák. „Mintz el-hagyott sir, lellem oly kietlen.“ (Arány, lév. gond.) „Kietlen lélek“, a német ezt ugyonmondáná, hogy „einleeres, wüstes Gemüth.“ Egy ruhiges Gemüth: nyugodt lélek: unsehnlich Gemüth: ártatlan sziv; trauriges Gemüth: natos kebel. „Er hat einen scharfen Verstand, aber kein Gemüth: éles esze van, de szive res.“ „Einem etwas zu Gemüthe führen: szivével kéré kötni valakinek valamit. Sich zu Gemüthe führen: szivére venni. „Otthon lakjék a kedvére (gemüthlich) akar élni.“ (Közm.)

(Folyt. köv.)

Nyilatkozat.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mint a „Kelet“ egyik legközelebbi számából sajnálatlalt értesültem: a kolozsvári egyetemi ifjúság tiltakozott az ellen, miszeri én nem az általam megindítandó „Egyetemi Hírlap“ a kolozsvári egyetemi ifjúság közlönye, de a claralóm „a nélkül, hogy e tekintetben aljúságot bárcsak meg is kérdeztet volna.

Én a szétküldött előfizetési felhívásban kijelentettem, hogy az „Egyetemi Hírlap“ hazai főtánodák ifjúságának érdekeiért küzd, s minthogy a főtánodák közt a kolozsvári kir. tudomány-egyetem kiváló helyet foglal el, jónak láttam hát a hazai főtánodák által

Tól volt tölem azonban azon szándék. miszerint lapomat, a nélkül, hogy erre felhatalmaztattnál volna, mint a kolozsvári egyetemi ifjúság, egy egyáltalában bármely más hazai főtanodai ifjúságának, hivatalos közlönyeiül tün- tesselem.

„Ancsak a „Kelet” említett számában olvasom azt is, hogy az egyetemi önképzőkör lapom tyében gyűlést tartván, ott többen fel- szólaltak lapom ellen, mint a mely nézetük szerint a mi irodalmi szárnypróbálgatásának akarna írt nyitni.”)

Előzetten szemem határozottan kijelen- tem, hogy „Egyetemi Híradó” nem fog közöl- ni holm „iránygyakorlatokat”, a minthogy az egyáltalában nem is lesz szépirodalmi lap, csak tárczáján hozand kisebb szépirodalmi dolgo- zatokat különben pedig a hazai főtanodák if- júságának érdekeiért fog küzdeni a koronkint uságának feltüntetése által, ezenkívül felmerő hiányok feltüntetése által, s figyelemmel hozni a egyleti tudósításokat, s figyelemmel fogja kérni az ifjúság keblében felmerülő fi- gyelemeltő társas életi mozgalmokat.

E lapom célja, és nem iránygyakorlatok közlése kérem tehát a felhozottak alapján a nek. szükséges urat, hogy úgy a magam iga- rólása, mint lapom irányának megismertetése céljából e nyilatkozatomat becses lapjában fel- venni sveskedjek.

Tisztelettel
Blapesten, 1875 évi február hó 17-én
Naszluhász Ödön
ügyvédjelölt az
„Egyetemi Híradó” szerkesztője.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 22. 1875.

— **A kolozsvári plébánusi állomás be-** teltéséről név szerint tegnap délelőtt a próba vá- lasztás bejeltetett. A kolozsvári r. c. egyház közölgött három egyént kellvén candidálni, e próbavásztás alkalmával legtöbb szavazatot nyertek Ágoston Károly gy.-sz.-miklósi plébá- nos 66, Veszely Károly r. c. igazgató tanácsai előadó 4, s György István hátszegi plébános 21 szavazott. Ugy vagyunk azonban értesülve, hogy a zavarók közül 19-en a három kije- lölendő év helyett, tévedésből, csak egyre sza- vaztak ez az oka, hogy Veszely Károly lát- szolag sebségben maradt, holott tekintve tu- domány képzettségét, valóban hazafiai érde- meit, a kézmivelődés terén tett áldozatait és kitűnő zónoki képességeit, alig lehet kétség az iránt, hogy a püspöki kinevezés épen őt fogja e díszre helyre állítani. Felesleges érintenünk azon hafias magatartását, melyet a szebeni tartomány gyűlés alkalmával, mint Gyulafehé- vár képviselője tanusított, minek következtében az akko kormány tanodai igazgatói állomásától el is szidattatta; ő volt, ki, mint marosvá- sárhelyes-peres-plébános, ottan felső leány is- kolát alapított, saját költségén nyomdát szer- vezett és iskolának ajándékozta; ki, mint a Szent-László társulat egyik megbízottja, a bu- kovinai-sánságok érdekében tett vizsgálati utban részt vett s ez utazás eredményeit tudományon- ban felolgozni is segített. Szóval azon érde- neket kintre, melyeket eddigi közpályáján szerzett a legszebb reményekkel nézhetünk a kolozsvári r. cath. díszes egyház közönlőbeli plébánura, ft. Veszely Károly urra! Éljen!

— **Szerdán** kerül színre Kreutzer „Granai éji tanyá” című operája, melyet Scholász úr már huzamos idő óta tanulmá- szol Borli úr szíves utmutatásai mellett, kü- önös gdot fordítván a szöveg tiszta kiejtő- rére. Ömmel nézünk a nagy élvezet kecsge- rető előadását, melyen a fő szerepeket Neszve- zek, B. Bodorfi és Scholaster urak fogják be- látni, melyre előre is felhívjuk a műélvzerető közönség figyelmét, anyival is inkább, mivel színpadon az ily valódi élvezet nyújtó és klasszikus értékkel bíró operák nem mindennapiak.

— **Színházunkban** kedden kerül szín- re először Willbrand Adolf „A Házások” cí- mű 3. Ikonosos vigjátéka. E darab színreho- zatálva, a pesti nemzeti színházat megelőzte színjáratágunk a mennyiben érintett vigjáték- ott esa a jövő hóban kerülend színre. Figyel- neztekjék olvasóinkat e jeles színpadi termékre mely nem comicuma s cselekveny gazdagságá- nál fog egyaránt hivata vá a repertoiron illandóhelyet biztosítani magának.

— **Az egyetemi ifjúság** tegnapi né- ves közgyűlése sok tekintetben igen fontos volt. A hoz. határozatok közül a többekközt a gyűlés öbbsége által kimondott azon elvet em- lítjük, mely szerént jövőre az egyetemi bá- noknál felülfizetés a bál deficitjének törlesz- gésére nem lesz felhasználható, s az egészen és tisztáról, a játékokra ezélra lesz fordítandó. Egy másik tervezetes momentuma volt a gyűlésnek az is, midőn egyhangulag elhatározta, hogy ko-

zorus írónk Jókai Mór ötven éves jubileu- ma alkalmára, öszinte tiszteletének ragaszkodá- sának s jó kívánságának táviratilag kifejezését ad, a gyűlésből elküldött távirat így szól: „Jó- kai Mórnak Budapesten. Fél százados élte rövid neved életéhez. Ohajtjuk élj még fél száza- dot a „jövő század”-nak. A kolozsvári egyete- mi ifjúság. A gyűlésnek harmadik határozatá- ról, a M. P. gyanusítása ellen intézett tiltako- zásról nem szólnuk, mivel anak tárgyát kizártuk lapunk keretéből.

— **A kolozsvári m. k. tud. egyete- men** a bábászati tanfolyamra a beiratkozások f. évi márcz. hó 1-sején kezdődnek.

— **Mogyorófa-pálca** történetéhez. A mentelmi bizottság f. hó 19-ikén tartott ülésében tárgyalás alá vette Bartha Miklós képvise- lő mentelmi ügyeit. Bartha Miklós ellen a budapesti lapok szerint vádult hozatott föl, hogy a rugonfalvi telekoszót, midőn ez lovait a ti- losból behajtotta s azokat a tulajdonos kocsi- sa által elvezettetni nem engedte, saját kezeivel a székely-keresztúri királyi járásbírósgág kérel- mére a mentelmi bizottság már határozatot hoz- zott, azonban miután Bartha M. képviselőt a házszabályok ellenére meghallgatni elmulasztá, jelentése a képviselő ház által azzal utasítat- tott vissza, hogy a mulasztást pótolja. A 19-iki ülésben nevezett képviselő személyesen megje- lent s előszóval előterjeszté nyilatkozatát, mely- lyel az iratokban előadott tényállás megerősí- ti, de megjegyzi, hogy azon aljárásbíró, ki a vizsgálatot teljesíté, személyes ellensége s hogy a tetleges bántalmazás általa csak önvédelem- ből követtetett el. A bizottság megmaradt előb- ben megálapodása mellett, mely szerint a men- telmi jogot fölfüggesztetni javasolja. Előadová Bésán Mihály választatott.

— **A helybeli** iparosok tegnapi gyű- lésén, mely tegnap d. u. 4 órakor tartatott a hivatalos személyzetet következőleg alakult meg választás útján: Elnök: Benigni Sámuel, alelnök: Szucsáki Imre, pénztárnok: Mamica János, könyvtáros: Kubicsek D. Lőrinczi József, gazda: Régeni György.

— **A kolozsvári** nemzeti színház mű- sorozata 1875. február hó 22-től március hó 2-ig. Hétfő február 22-én Falu rozsa negyed- szer. Kedd 23. Házások először. Szerda 24. Granadai éji szállás először. Csütörtök 25. Lecoureur Adienne Felekyné vm. 1-ső vj. Péntek 26. Tündér ujjak Felekyné vm. 2-ik vj. Szombat 27. Stuart Mária Felekyné vm. 3-ik vj. Vasárnap 28. Falu rozsa ötödösör. Hétfő febr. 1. Völgy liloma Felekyné vm. 4-ik vendégjátéka.

— **Felekyné M. Flora**, vendég mű- résznőnk csütörtökön kezdi meg vendégzereplé- si cyclusát Lecoureur Adrienben s e hét folytán összesen 4-szer lép fel színpadunkon. Jövő héti fölleptei következőleg állapittattak meg: Közönyt közönnnyel. Valeria, Szerlem iskolája, Krakkói barátok. Bucsú fellépte mart. 10-én lesz.

Kolozsvári dalkör ez évi köz- gyűlését f. hó 21-én vasárnap tartá meg. Már d. u. 3 órakor a dalkör partoló és működő tagjai szép számban gyűltek össze a városház nagy termében, hol id. kibédi Biásini Domo- kos az egyet elnöke megnyitván az ülést, meg- nyitó beszédében körvonalozta a dalkör eddigi működését, különösen az orsz. dalárünnepély le- folyása alatt, melynek eredményül kimutatta, hogy az mily féltékeny hatással volt a helyi társadalmi életre. Utánna Bergay József titkár olvasta fel a mult üés jegyzőkönyvét és a tit- kári jelentést a mult év eredményéről, azután pénztárnok Tutsek József tette meg a dalkör pénztári állapotára vonatkozó jelentését: pénz- tár vizsgálgó bizottság tagjairá kinevezettek Vi- zár Endre elnökölete alatt Csiky Imre és Köblös Gábor. Ezután olvasottak Hann Márton kar- nagy lemondó levele, sajnálattal tudomásul vé- tetett, a dalkör irányában több éveken át ta- nusított buzgalomért és fáradságért tisztelet- beli tagnak választatott, ezzel kapcsolatban tisz- teletbeli tagoknak választottak a mult évben szerzett érdemeiknél fogva a dalköri zászlónan- ya id. K. Biásini Domokosné urasszony, orszá- gos dalárünnepélyi díszelnök gr. Esterházy Kálmán, Simon Elek polgármester, Királyi Pál az országos dalár egyesület elnöke, kiknek ré- szére a díszkormány kiállítás és kézbesítése is elhatározottatott. — Ezután bemutatottak az alapszabályok módosítási tervezete — a jelen tagok között kiosztatván amaz tárgyalása a két hétre összehívandó folytatólagos közgyű- léésre határozottatott. — Ezek után megkezdődött a biztosiási szavazat szedő bizottság tagjairá felkértettek Márai János elnökölete alatt Bodor Antal Köblös Gábor, Keresztely Lajos, Toth József. A választás eredménye következő lett. Elnök: id. K. Biásini Domokos. Alelnök: Mol- nár Sándor: Titkár: Bergay József. Pénztár- nok: Tutsek József. Ellenőr: Köblös Gábor. Gazda: Keresztely Lajos. Hangjegytárnok: Wei- man István. Választmányi tagok lettek: Bodor Antal, Bogdán István, Csiky Imre, Czizják Al- bert, Szász Domokos, Vizi Endre. Böhm Mi- hály, Fábán Imre, Liszka László, Nyárádi Lajos, Seres Károly, Ince József. Pótagok: Balázi Dénes, Gazsi József, Kósa Árpád, Tö- rök Sándor.

— **Jókai Mór** népszerűségét talán írói genialitása tüneményes volta sem mulja fölül. Nem csoda tehát, hogy Kárpátoktól Adriaig minden igaz honfi, sőt a külföld is tisztelete és jó kívánságát adja a kitűnő költő ötvenedik szü- letés napján igyekszik leróni. A másoknál is örömteljes családi ünnepély itt valóságos nem- ze-i ünnepélyé változott, a kik Budapesten a „Hungária” termében nem vehettek részt a ke- délys, fölemelő ünnepélyen, saját körükben éljenzték vig társaságban sok helyt az ünne- pelt író. Hosszas volna felszámolni a távira- tok mennyiségét s az azokban kifejezett jókíva- natokat s ezúlnk inkább a Hungáriában lefolyt ünnepély részleteit registrarai. A nevezett ün- nep fénypontja kétségkívül a délbén 2 órakor tartott Jókai-ban ket volt, melyet az írói és művészi kör nehezen buzgó tagja s különösen Bartók Lajos, Vizváry s Ujházy rendezték. A „Hungaria Jókai szobrával földsisített nagy körülbelül 250—300 tagból álló vendégkoszorú fogadott magába e vendégkoszoruban csekély kivétellel ott volt a fővárosnak csak- nem minden nevezetesebb polgára. A fényes koszorúból elég legyen a következő neve- ket felemlitenünk: Jókai Mór és családja, Liszt Ferenc, Bittó István miniszterelnök, Szigligeti Ede, az írói és művészi kör elnöke, Ráth Károly főpolgármester, Erkel, Toldy Fe- renc s más kitűnőségek a politikai, írói és művészi körből. A felköszöntő beszorát Szigligeti Ede nyitotta meg s a király és királyné életésé- után a nap hőisére tört át, kedélyesen üdvözöl- vőn őt, az éljenzések csillapulta után Jókai ál- lott föl s meleg és kedélyes szavakban köszönte meg az iránta minden oldalról nyilvánuló szí- velyes érdeklődést, mondván hogy a nemzet ez újabb jóindulatát bárha nagy kölcsönnek tekintí, nem sülyed le a teher alatt s igyekezn fog e tartozását lefizetni, Dux Adolf mint a bécsi Grillparzer-Verein nevében üdvözölte. Azután Ráth Károly főpolgármester Felki Miklós, Ti- szza László, Erdődi Béla, Lázár Ádám üdvözöl- ték és köszöntötték föl. A kolozsvári m. kir. egyetem hasonlóan kifejezte jókívánatait táv- iratilag, s hihető, hogy az üdvözlések sora még napokon át fog tartani.

— **Azon t. honfiakat**, kik a székely- egyet részére aláírásokat gyűjteni felkérve vol- tak, az úgy haladhatnak érdekében van sze- rencsém teljes tisztelettel felhívni, hogy azon aláírási ivatek, melyekben már van aláírás, az aldiirt helyre mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Budapesten, 1875. február hó 18-án, Hajós Já- nos választat. elnök.

— **Eichner Anna** k. a. Győrbe szer- ződött, a Lászy színtársulatához s először a „Falu rozsa” népszínműben lépett föl.

— **Balla Gergely** bűnpereben a na- pokban hirdettetett ki a királyi táblai ítélet. A kir. tábla nem hogy nem enyhítette a n- váradai törvényszék ítéletét, melyet sokan tul- szigorúnak tartottak, hanem bizonyos tekintet- ben még sznyosbította. Így p. o. három büntény alól: a csendőrk legfegyverzése, az ismeretlen káros kárára elkövetett lö és szekértolvaj- lás, továbbá a 20.000 forintos váltóhamisítá- sának bűnkísérlete alól részint tárgyi, részint alanyi tényálladék, részint pedig bizonyítékok elégtelensége miatt, egészen a védőügyvéd Hegyessy Márton védbeszéde szellemében — föllmentette; mindazonáltal, tekintetbe véve a többi büntények körüli rendkívüli nehezítő körülményeket, az elsőbírósgágilag rá szabott börtönbün- tetést fenntartotta. Biharm. fenállott bünyenyi- töttörvényszéke által a törvényszék megsejtése miatt Ballára reá szabott 3 havi börtönbünté- tést egy félévén át hetenkint egy egész napra terjedő böjttel helyettesíté: úgy hogy a delin- quens 26 napon át az ítélet jogerőre emelke- désétől számított első félévben kenyér és vize- kívül mit sem fog táplálékul nyerni. — Balla Gergely, ki már a fegyenczek darócöltényét hordja, tisztelettel felebbezte az ítéletet a leg- főbb ítélszékhez, „tisztetélettel megjegyezvén, hogy ő nem Balla Gergely, sem Bálsághi Wes- selényi László, hanem a nagy Wesselényi fia. Az elnök által rendreutasittatván, csodálkozás- at fejezte ki, hogy ügyvéde nincs jelen az íté- lethirdetésnél. — Ez onnan van, jegyzé meg ismert komolyságával az elnök, hogy őnt és nem ügyvédét ítélték 10 évi börtönré.

— **Károly-Fehérváron** f. hó 15-én történt meg a bécsi világkiállításon a főgym- nasium részére ítélt elismerési oklevél és érem átnyújtása, nagy ünnepélyességgel. A főgym- násium az említett világkiállításon ugyanis ki- tűnő rajzok által volt képviselve, a melyért el- ső sorban a gymnasium derék igazgatója Bíró Bólat és a kitűnő rajztanár Streuber Ödönt il- leti az elismerés.

— **Nagy-Szebenben** a napokban tör- tént meg a világkiállításon nyert elismerési ok- levelek és érmek kiosztása.

— **Uj czáfolat**, hogy a szászoknál nem dívik a „két gyermek” rendszer. Szeben egyik szomszédos falujában ugyanis egy szász föld- mivelő neje hármast szült. A nő állapota ag- gasztó, de a gyermekek élnek. Csak azért em- litettük fel e hirt, mert ezaz eddigi állítások megozafolására a „Tageblatt” egyik fontos mo- tivumát képezi.

— **Br. Papp Vazul László** a leg- főbb törvényszék tanácselnöke mint lapunk mult számában már említettünk e hó 17-én, életé-

nek 56-ik évében meghalt. — Papp László szegény román szülöktől születvén, papi pályára készült s a balázsfalvi Seminariumban a tehe- ologiát hallgatta, később azonban a jogi tudó- mányokat is elsajátítván, a törvényszékeknél nyert alkalmazást, s a hivatalnoki pályán, mint szakképzett és szorgalmas egyén, oly gyorsan haladt előre, hogy az 1860-ban visszaállított udvari korlatnokságna mint tanácsos lett al- kalmazva. 1862-ben kormányzéki al-elnök s a törvénykezési osztály vezetője lett. Az 1863- iki szebeni tartományi gyűlésen Bszolnokmegyét képviselte, s ez évben nyerte a belső titkos tanácsosi címet, s a 2-od osztályu vaskorona rendet, melynek alapján a bárók sorába iktat- tatott. 1863 és 1864-ben jelen volt a birodal- mi tanácsban s 1865-ben a Bécsben székelő erdélyi legfőbb törvényszék elnökévé nevezetett ki. E legfőbb törvényszék 1868-ban feloszlát- tatván, a m. kir. Curia kebelében alakított erd. törvény. osztály al-elnöke lett.

— **„Magyar könyvesház”** czim alatt Aigner Lajos könyvkiadó nagyfontosságu vállalatot indított meg. Együtemény a régibb és újabb magyar és külföldi, valamint ókori (hellén és római) jelesebb műveket fogja tar- talmazni. A gyűtemény f. év april havában indul meg 3—5 ives füzetekben (szükség sze- rint; kettős és hármás füzetekben is) s min- denfüzet egy egészét képez. Évenként 2 kötet vagy 20 füzet fog megjelenni. Előfizetési ára egy folya- mnak 2 frt, egyes füzet ára 20 kr. Az előfize- tési felhívásból átvesszük a következő pinto- kat: Minden egy folyamat képező 10 füzethez külön czimlapot és tartalomjegyzéket nyomatunk, úgy, hogy a füzeteket együvé is be lehessen kötetelni. Foguk továbbá olvasó s díszes beköté- si táblákról is gondoskodni, és ezáltal elősegi- teni azt, hogy bárki s bárhol idővel igen csinos könyvtára tehessen szert. A „Magyar Köny- vesházat” a következő művekkel indítjuk meg: Anyos Pál költeményei. Kármán József: Fanni hagyomány. Aristophanes: A Békák, fordítot- ta Veress Ignác. Turgeneff: A fatalista. Be- szély. Tennyson: Enid (király-idyllek). Fordi- totta Csukássy József. Erekan-Chatrion: Fran- czia életképek. Sacher-Masoch: Holdas éj. Be- szély. Tervbe vettük továbbá s e részben már sajtó alá rendeztetjük a következő magyar írók, részint eredeti, részint fordított műveit: Anyos Pál (prózaí iratai), Barcsay Ábrahám, Baróczy Sándor, Bendfy Soma, Besseney György, Bozsay Pál, Császár Ferenc, Czakó Zsigmond, Dayka Gábor, gr. Dessewffy József, Döbrentei Gábor, Dugonics András, Fábán Gábor, Faludi Ferenc, gr. Gvadányi József, Horváth Cyrill, Horváth Endre, Kazinczy Ferenc, Kis János, Kuthy Lajos, Péczeli József, Révai Miklós, Riskó Ignác, Baróti Szabó Dávid, Szentmiklossy Alajos, Szenvey József D. Takács Judit, Tinódi Se- bestyén, Tóth Endre, Vajda Péter. Végre: Szé- kely Sándor népköltési gyűteményét (mintegy 120) számára terjedő ballada, népdal, myste- rium stb.)

CSARNOK.
A nőkről.
A színésznök a fiatal emberek kétségbe- esése, az öregek triumphusa s a szülők gond- jának a forrása.

Noric.
Kevés nő becsültalságosan a csekély- ségeket: ellenkezőleg igen sok nőnek egy millió is csekély ségnek látszik.

Balzac.
A nők többsége a férfiakat csak fizikai erejükkért és morális gyengeségükért becsüli.

Charles Lemesle.
Ha egy nő a másikat gyalázza, bátran úgy vehetjük, hogy ez utóbbi őt sokkal felül- mulja.

A. Basta.
A nők nagy tüntetéssel utasítják vissza azok hódolatát, a kik nekik nem tetszenek, hogy nyugalmasan és félelem nélkül fogadhassák el azokat, kik nekik hizelegnek.

Rochebrune.
A hízlekedés több nőt teszen tönkre a szerelemnél. Csak ügyetlen hízleők nem élnek vissza vele.

De Levis.
A nők a hízleők hazugságot egész foly- tában élvezik, a keserű igazságot csak csep- penként veszik bé.

Dierot.
Egy szép asszony a szemek paradi- csoma, a lélek pokla s a pénz-tárca tisz- tító tüze.

Fontenelle.
Ha a nők erősen ápolgatják szépségüket, ez onnan van, mert mi csak szépségükért sze- retjük őket.

Bougeart.
Az írási vágy a nőben mindig bizonyos hajlandóságra mutat: magát nyilvánosan mu- totatni.

La vie parisienne.
Nincs oly nő, ki bármily rút legyen is, valami vonását a szépségnek magán föl ne lelné.

Ovidius.
Ki fejt meg, hogy oly nők, kiknek an-

nyira hódoltak vala, egy csodaszörny nyájasko- dásait is megszokják szíveini.

Stahl.
A ki szerelem miatt hal meg, anok ha- lálában neje a legtöbb esetben ár- tatlan.

Saphir.
A nők sokszor megbocsátanak azoknak, kik vakmerően ragadják meg a z alkai- mat, de soha azoknak, kik elmulasztják.

Dopny.
A nők utálják a féltékeny férfíut, kik nem szeretnek, de igen meg volnának sértve, ha az, kit szeretnek, nem volna féltékeny.

Ninon de Lenclos.
A férfit ellene szegülhet a közleménynek, a nőnek mindig alája kell vetnie magát.

Stael asszony.

KÖZGAZDASÁG.
Mit természetesen a torda-aranyosi bor- vidék szőlőse, hogy szőlőiparával jó- létre jusson?

(Folytatás.)
Nem követjük azon kontár vagy kétség- beesett orvosokat, a kik a materia mali, a rom- boló anyag után mindenütt tapogatódnak, csak ott nem, hol kellene; mi a többnyire megcsalt, meghiusult remények és silány eredmény okait nem keressük

a) az égaljba: a hő- és légmérő ingado- zásai, emelkedése közép számításal Torda vi- dékén, M-Vásárhely, Diosd-Szt.-Márton és Fe- jőrvár közt alig mutatnak fel számba vehető különbözöket. Itt és ott a légtűnetek, időjá- rás, szelek forgása, az egész erdélyi területet környező havasok áramlatai alig gyakorolnak kedvezőbb vagy kedvezőtlen befolyást a tüke növényi életére, termékenységére egyik helyen mint a másikon;

b) nem a talaj és fekvésbe: új fajokkal tett kísérletek minden kíváncsalmat kielégítve díszlenek vidékünkön is s boruk minden más Erdélyben termett hasonfaj borával versenyez míg másfélől a kevert fajmiveléssel nyert borok közt akárhány községnak termel jó hirben álló, keresett borokat maiglan, sőt éppen kerületünk- hez tartozó Földvár községből több honi tár- laton bemutatott honi kevert fajú borotól Kü- küllő-és Alsó-Fejérmegye legjelesebb termései se tudták az abszolút becsérték érdemét el- vitatni;

c) nem keressük a mivélesi rendszerben; nem mondjuk kifogástalannak, a vidékünkön kö- vetett mivélést, sőt állítjuk, mikép tökélye a kel- lö mértékét sem üti meg; de bizonyára oksze- rűbb, különben jó hirben álló megyek mivé- lésénél;

d) végre egészben véve szőlőmivélőinket sem hibáztatjuk. A mit tesznek, sok másnál okosabban s jobban teszik meg. Szeretettel és szenvedélylyel, türelemmel és kitartással mű- ködni; a mennyiszor megcsalhatnak várakozásai- kban, pedig mennyiszor megcsalhatnak! mind- annyszor újból nyergelik a jó remény vessző. paripáját. Birnak a jobb iránt kellő fogékony- sággal, és a mi őket a régi rögsz örömtelen pályán tovább vergődni kényszeríti, a megszo- kás büvés ereje, a bátorság hiánya, erős adag, abból a keserű mixturából, mi előítéletek, tu- datlanság, szakismeretlenségből componálva meg- zavarja a főt, s megbénítja az akaratot.

Hol van tehát a relytély kulcsa? hol rej- lik a valódi egy s több ok, a miből valószínű- leg kimagarázható, a miért nálunk a szőlő nem terem s nem jövedelmez kellőleg?

1. Hegyenken a szőlőtőke kivénült, mondhatni — elaggott

A lényekben rejő productiv erő működő- sét mint az ember és állatnál, a növényvilág egyenél is ugyanazon természeti törvény re- gálazza. A szőlő növény is, mint a szerves lé- nyek egyik tagja, léte két végpontja, a kezdet és vég, a születés és enyészet közé élkeve, hosz- szabb vagy rövidebb életfolyama alatt, míg az egyéniséghez kötött életerőket feldolgozza, fia- tal és telj korának vidor és erőteljes szakában teljesíti természeti hivatását, fajának fentartá- sában tenyésztében, s mit az ember czéljai- nak egyik becses eszköze gyümölcsözésében.

(Folyt. köv.)

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről
Febr. 19-én 5% Metalliques 71.— frt. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 7580 — frt 1860. Kölesön 111.70. Bankrészevény 960 Hitelintézeti részvények 221.— London 111.35 ft. st. Ezüst 105.70. Cs. kir. arany 525.1/2 Nap- eoréoré 890.1/2 — 100 mark németérték 54.65.—

Urbári kötvények: Magyarországi 79.50 Temesvári 77.50 Erdélyi 76.—. Horvátország, 80.

Felölös szerkesztő: Békésy Károly.

